

Jat. 27.5.1959.

Pirttikylä

Kirkonkylä

Langbacken

KM 14440:1-46

Syksyllä v. 1957 ilmoitti opettaja Eino A. Ketola Kansallismuseolle Pirttikylän Langbackenilla sijaitsevista kahdesta muinaishaudasta, jotka TVH:n paikkakunnalla suorittaman soranajon vuoksi olivat vaarassa tuhoutua. Syksyn myöhäisyyden takia ei kaivausta voitu silloin enää suorittaa, mutta TVH:n Vaasan piirille ilmoitettiin asiasta ja hiekan otto kehoitettiin keskeyttämään siksi, kunnes paikka on tutkittu.

Kesän 1958 tutkimusohjelmaan sisällytettiin Langbackenin kaivaus, ja sain eihistorialliselta osastolta tehtävän suoritettäväkseni.

Langbacken sijaitsee Pirttikylän kirkolta n.2,5 kilometriä etelälounaaseen Vaasan-Porin valtatie itäpuolella Haglundin talon luona (liite 1). Mäen korkein kohta on toistakymmentä metriä ympäröivää tasankoa korkeammalla. Mäki kasvaa mäntymetsää ja runsaasti katajia, paikkakunnalla sanotaankin Langbackenia myös Enbackeniksi. Kapea ja pitkänomainen, n.200 metrin pituinen mäen harjanne on suunnilleen keskikohdastaan kokonaan suuren sorakuopan katkaisema. Soraa on ajettu paikall-

ta jo kymmeniä vuosia sitten, suuremmassa määrässä kuitenkin vasta viime vuoden aikana. (karttaluonnos, liite 2).

Mäen länsirinteellä on varsin suuri vallia muistuttava kivirykelmä, joka kuitenkin on luonnon muodostama. Toinen opettaja Ketolan mainitsemista hautaröykkiöistä sijaitsi aivan hiekkakuopan laidella sen pohjoispuolella. Sen muoto oli aivan epäsäännöllinen, onkin ilmeistä, että tässä oli jälellä ainoastaan osa varsinaisesta röykkiöstä, joka oli hiekan oton yhteydessä jo ehditty tuhota. Suurin osa kivistä oli 30-40 sm:n läpimittaisia, joukossa oli muutamia suurempia ja myös aivan pieniä kiviä. Korkeus maanpinnasta oli n. 30 sm. Röykkiö oli löydötön. Kivien välissä todettiin muutamia palasia hiiltä, joka kuitenkin oli niin pinnassa, että sitä ei voitane pitää esihistoriallisena. Paikkakuntalaiset kertoivat, että koko mäki oli palanut paljaaksi 60-70 vuotta sitten, henkilö, joka oli pikkupoikana sytyttänyt tulen, oli kuollut joitakin vuosia sitten. Röykkiöstä löytynyt hiili oli ilmeisesti tämän palon aikaista. Kivien alla oleva liikutettu maa oli hyvin ohutta, paikoin sitä ei voinut todeta ollenkaan. (Liite 3)

Toinen hautaröykkiö oli hiekkakuopan vastakkaisella, eteläpuolella, pari kymmentä metriä kuopan reunasta, mäen länteen viettävällä rinteellä, hiukan mäen korkeimman kohdan alapuolella. Röykkiö oli pyöreähkö, n. 6 metriä läpimitaltaan, koottu kallon kokoisista ja osaksi suuremmista kivistä. Röykkiön pituussuunta oli joksinkin tarkkaan pohjois-eteläinen. Keskellä röykkiötä oli toista metriä läpimitaltaan oleva, maahan asti ulottuva kuoppa. Röykkiön korkeus maanpinnasta oli n. $\frac{1}{2}$ metriä. Pohjoispäässä röykkiö alkoi suurehkosta maakivestä, josta eteläpuolella

eteläpäässä oli kaksikin maakiveä, joiden ympärille röykkiötä oli ladottu. (Liitteet 4 ja 5)

Röykkiön pohjalta maanpinnalta paljastui n. 3 metrin pituinen, 2,5 metrin levyinen kivistä ladottu kehä, jonka suunta oli sama kuin itse röykkiön, siis pohjois-eteläinen. Kehä oli ladottu ääskän mainittujen eteläpäässä olleiden maakiviennä kupeelle. Kehä oli tehty erikokoisista kivistä, pienet kivet oli asetettu tueksi isompien väliin. (Liite 56)

Löydöt viittaavat siihen, että röykkiö olisi koottu kivikautisen asuinpaikan päälle. Liikutettu maa kivien alla jatkui 20-25 sm:n syvyyteen, mutta en voinut todeta kulttuurimaata röykkiön ulkopuolella, ei myöskään hiekkakuopan reunoissa. Mäen eteläosasta kerrottiin kymmeniä vuosia sitten löydetyn ehjänä säilyneen säviastian. Tarkastelin oletettua löytöpaikkaa (liite 2), mutta en havainnut siinä kulttuurimaata, ei myöskään mitään merkkejä röykkiöstä ollut nähtävissä. Täältäkin kohdalta oli aikoinaan ajettu hiekkaa.

Keramiikkaa löytyi kaikkiaan kuudesta eri kohdasta, yhteensä toista sataa palasta, joista suurin osa on koristelemattomia. 5 koristellussaapaläsessaan viiva- ja kuoppaornamenteja, todennäköisesti Kiukaisten kulttuuria. Palasten joukossa on myös pari kappaletta astian pohjasta, toinen varmuudella tasapohjaisesta astiasta. Muutamia astian reunapalasia on niin ikään löydösten joukossa. Astioihin käytetty savi on melko karkeaa. (Liite 6)

Toisen ryhmän löydöksissä muodostavat lukuisat kvartsit, sekä iskokset että esineet. Kvartsien runsaus vahvistanee olettamusta, että röykkiö oli asuinpaikalla. Suurin osa kvartseista löytyi samoilta kohdilta kuin keramiikkakin.

Kiviesineitä ei löytynyt, kivilaji-iskoksia löydettiin yksi kappale. Palanutta luuta löytyi 2 sirua. (Liite 7)

Kaivajat saatiin Tie- ja Vesirakennushallituksen
Vaasan piitin paikkakunnalla käynnissä olevalta työmaalta.

Helsingissä **toukokuun 25 päivänä 1959**

Mikko Paloniemi

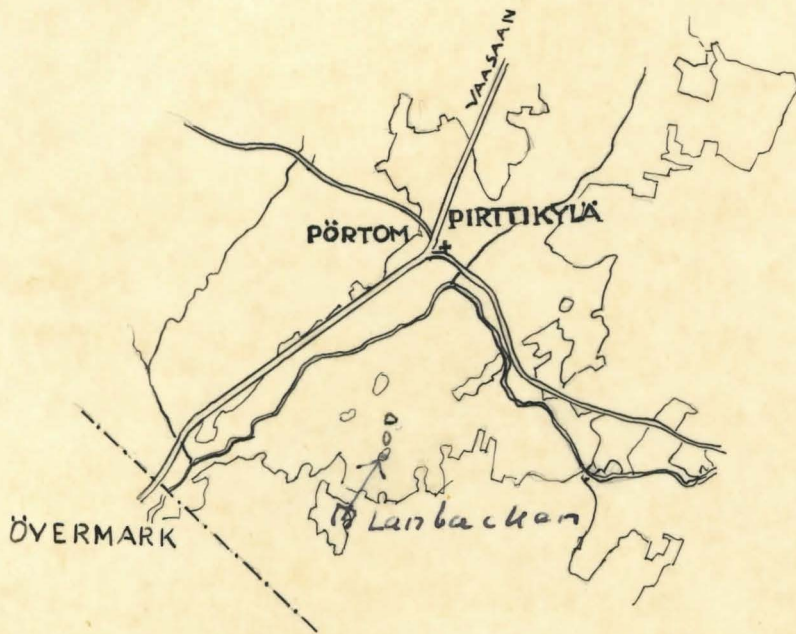
Mikko Paloniemi

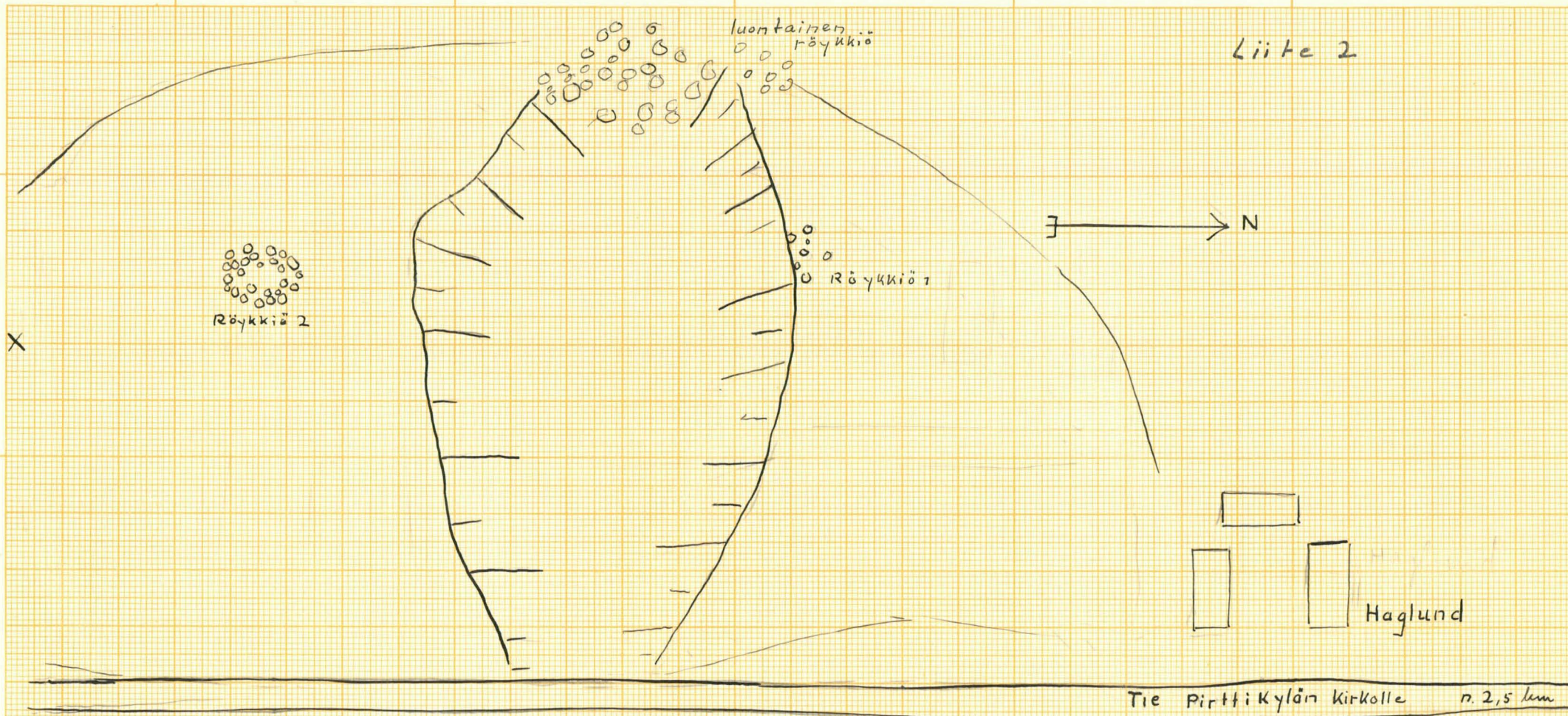
Liitteet

6 Karttaa

13 Valokuvaa

Löydösluettelo

X = oletettu saviroukun löytöpaikka

Pirttikylä

Langbacken

Karttaluonnos 1:1000

M. PALONIEMI -58

PIRTTIKYLÄ

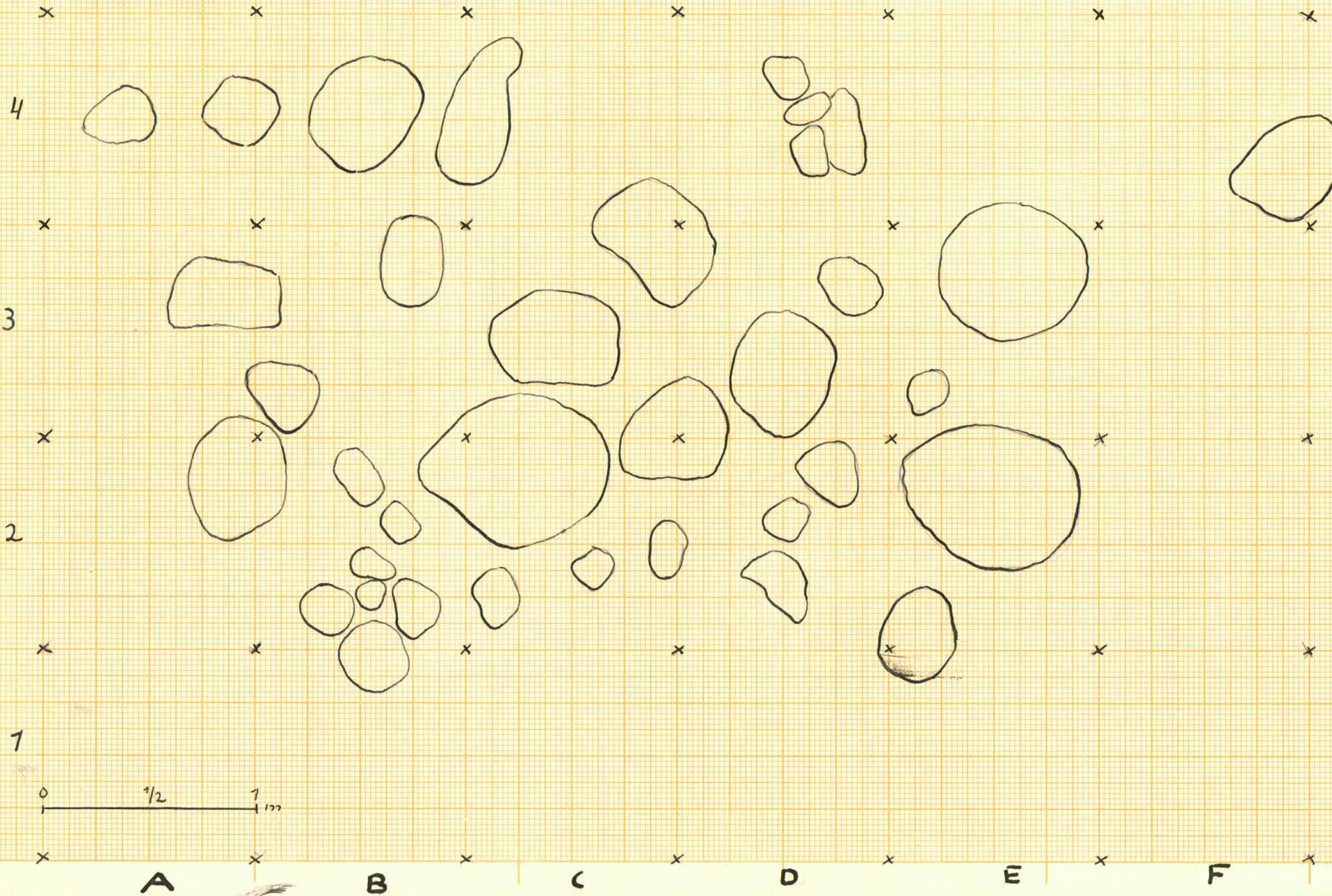
LANGBACKEN Röykkiö 1

Mittakaava 1:25

M. PALONIEMI -58

Nº 2241

A 4. 210x297 mm.

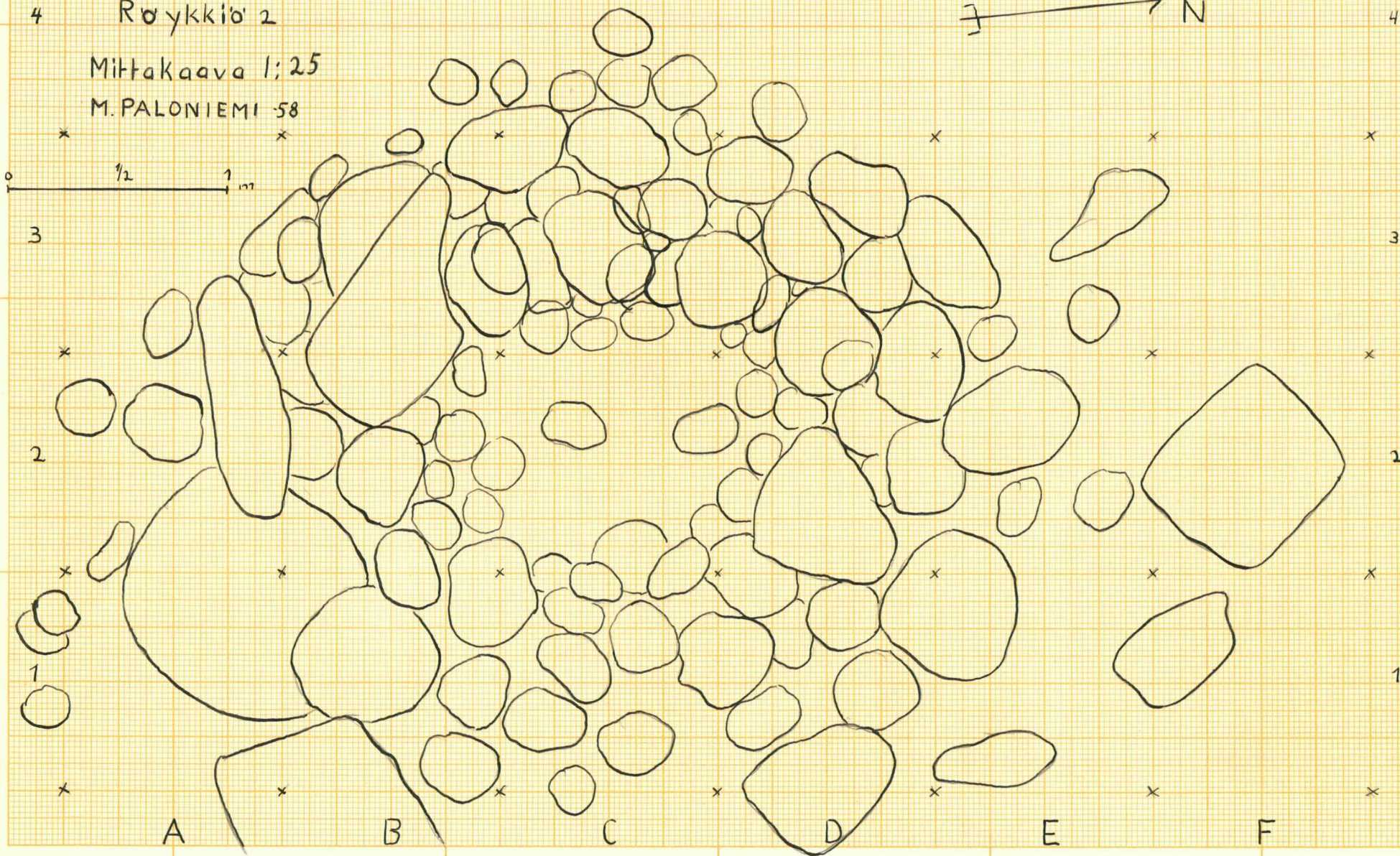
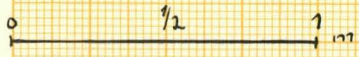

PIRTTIKYLÄ LANGBACKEN

4 Røykkio' 2

Mittakaava 1:25

M. PALONIEMI -58

A B C D E F

3

2

1

4

3

2

1

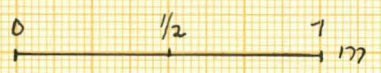
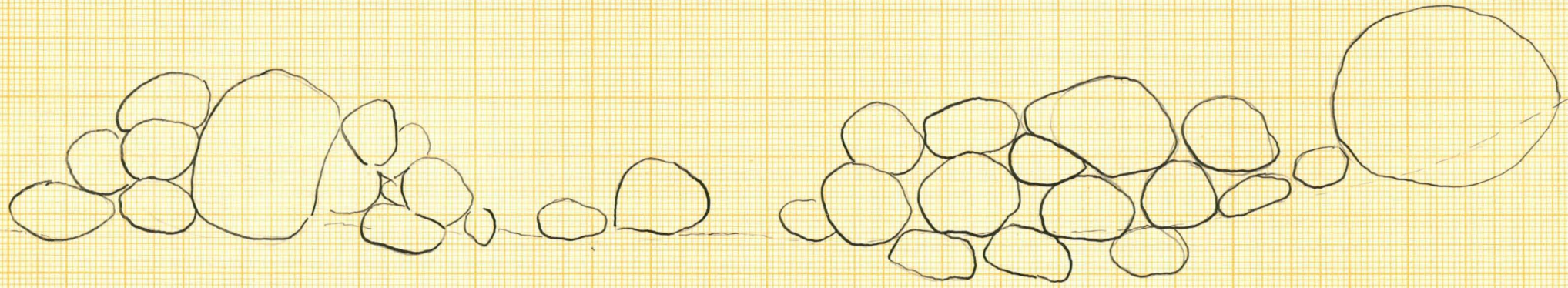
PIRTTIKYLÄ LANGBACKEN

Röykkiö 2

Profilii N S-suunnassa

Mittakaava 1:25

M. PALONIEMI -58

PIRTTIKYLÄ

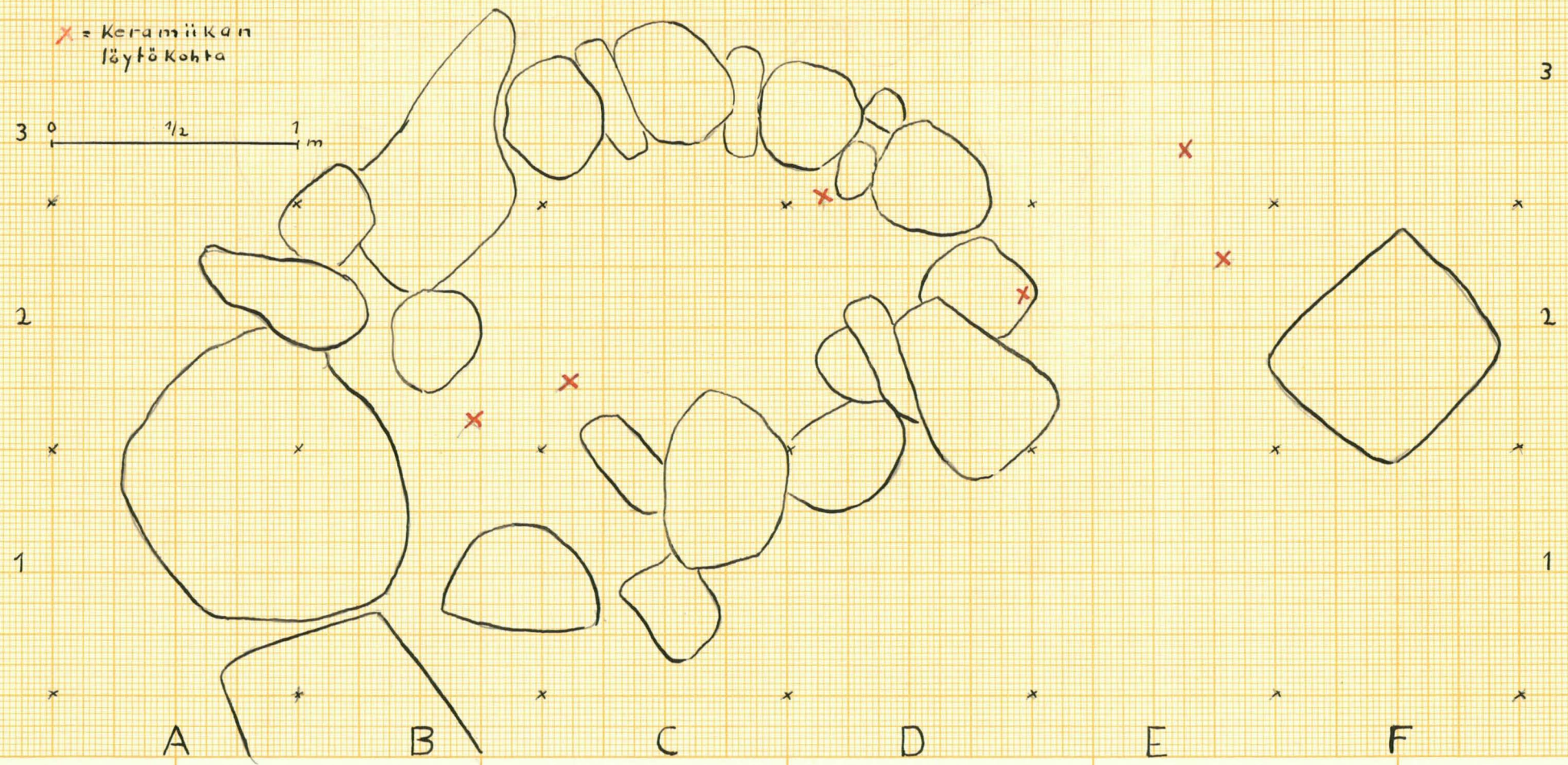
4 LANGBACKEN

Röykyö 2 pohja
Mittakaava 1:25
M. PALONIEMI - 58x

x = Keramiikan
löytökohta

3 0 1/2 1 m

Löydösluettelo Pirttikylän Langbackenilla
suoritetusta kaivauksesta.

KM 14440:1-46

Saviastian palasia

koristeltuja 5 kpl

koristelemattomia 106 kpl

Kvartsiesineitä 14 kpl

Käyttäjälkisiä kvartseja 6 kpl

Kvartsi-iskoksia 142 kpl

Kivilaji-iskoksia 1 kpl

Palanutta luuta 2 kpl

Hiilinäytteitä 2

PIRTTIKYLÄ

Langbacken

f. 23097

Kuva 1. Langback etelästä. Rönkelioiden paikkaa osoittaa nuoli. Vasemmalla Haglundin talo.

f. 23098

Kuva 2. Langback idästä.

PIRTTIKYLÄ

Langbacken

F. 23099

Kuva 3. Hielleka-
knoppa Langbackenille.
Idästä. Röykkiö 7 kuop-
pan länsireunalla.

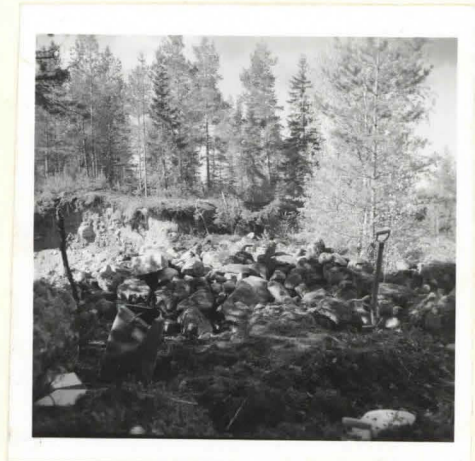
F. 23100

Kuva 4. Sama
koillisesta.

F. 23101

Kuva 5.
Röykkiö 7. Länneä.

F. 23102

Kuva 6. Röykkiö 7
paljastettuna.

F. 23103

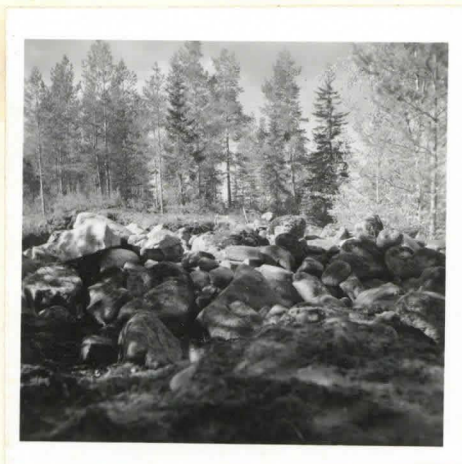
Kuva 7. Kaivaukseen
röykkiöstä 7. Kaakosta.

PIRTTIKYLÄ
Langbacken

F 23104

Kuva 8.
Röykkiö 2.
Koivusta

F 23105

Kuva 9.
Sama peljätetty.
Idästä.

F 23106

Kuva 10.
Röykkiö 2. Kivi-
metsä idästä.

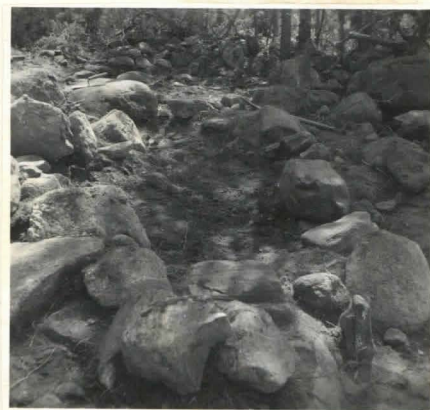
F 23107

Kuva 11.
Sama kaakosta.

F 23108

Kuva 12.
Sama idästä.

F 23109

Kuva 13.
Sama lännestä.